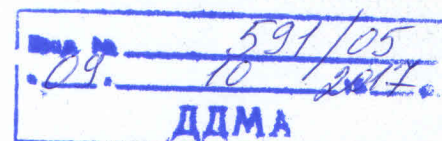

**Спеціалізованій вченій раді Д 12.105.03
Донбаської державної машинобудівної академії**

ВІДГУК

офіційного опонента Акімової Олени Володимирівни
на дисертаційну роботу Авдеєвої Ольги Миколаївни
на тему «Соціально-економічні важелі державного регулювання
інноваційного розвитку освіти в Україні», подану на здобуття
наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління
національним господарством

Актуальність теми дослідження. Важливу роль у забезпеченні соціально-економічного зростання і підвищенні конкурентоспроможності національного народного господарства відіграє подальше цілеспрямоване прискорене реформування сфери освіти і науки України. Перед освітою постали невідкладні завдання повноцінного забезпечення формування та належного функціонування цілісного інформаційно-навчального середовища, спрямованого на задоволення потреб громадян у якісній освіті, на розвиток кожної особистості відповідно до її здібностей і творчого потенціалу. В той же час, необхідність переходу до інноваційного шляху надання освіти визначає гостру потребу у зміні підходів до фінансування, організації, матеріального, інформаційного забезпечення функціонування суб'єктів ринку освітніх послуг та відповідній зміні механізмів та соціально-економічних важелів управління освітнім процесом на всіх етапах його реалізації. З огляду на вказані обставини важливим науково-практичним завданням є пошук такого способу реформування системи освіти, який би дозволив використати релевантні новим викликам, адекватні ситуації та

ресурсним можливостям соціально-економічні важелі підтримки інноваційного розвитку освіти.

Для цього необхідним є вивчення теоретичних і методологічних засад інноваційного розвитку цієї сфери, виявлення і дослідження економічних механізмів впливу на процес інноваційних перетворень у системі освіти (включаючи напрями освітньої, наукової, організаційної та адміністративно-господарської діяльності освітніх установ), запозичення кращого зарубіжного досвіду, створення на державному рівні необхідних умов для успішного впровадження економічних, науково-технічних і педагогічних інновацій у освіті. Таким чином, визначення пріоритетів та обґрунтування напрямів удосконалення соціально-економічних важелів інноваційного розвитку системи освіти України є вкрай важливим завданням сьогодення.

Визнаючи актуальність теми дослідження, слід підкреслити її зв'язок з тематикою офіційно зареєстрованих науково-дослідних робіт. Так, дисертаційну роботу виконано в рамках плану комплексних наукових досліджень ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» МОН України за темою «Розвиток фінансово-економічної системи України в умовах децентралізації» (номер державної реєстрації 0117U002856, 2017 р.) та Донбаської державної машинобудівної академії Міністерства освіти і науки України за темою «Трансформаційні перетворення господарської системи у контексті глобалізаційних змін: еволюція та управління» (номер державної реєстрації 0114U003939, 2014-2016 рр.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна.

Чітке визначення мети дисертації, глибоке знання питання та послідовне вирішення означених здобувачем завдань сприяли отриманню нових наукових результатів, які свідчать про досягнення поставленої мети дослідження та про наявність предмету для публічного захисту. Аналіз тексту дисертації та автореферату, опублікованих наукових праць здобувача дозволяє зробити висновок про те, що основні наукові положення і рекомендації дисертаційної роботи є науково обґрунтованими та достовірними.

Вони базуються на положеннях теорії та практики управління сферою освіти, аналізі досліджень, що викладені у працях сучасних зарубіжних фахівців у сфері освітньої діяльності, автором використано розробки провідних вітчизняних учених таких, як В. Абрамов, М. Аніщенко, Л. Батченко, А. Бережний, Л. Гальків, В. Геєць, А. Загородній, В. Пилипчук, Л. Семів, О. Стрижак, Д. Дегтярьов, С. Кальной, А. Кликова, В. Крижанівська, Л. Лавриненко, А. Леонов, Е. Лібанова, Л. Плахотнікова та ін.

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі на нормативно-правові акти України, що регулюють інноваційні процеси в освітній сфері, визначають соціально-економічні важелі державного регулювання освітнього й наукового процесів, дані Державної служби статистики України, наукові праці з проблем продуктивних сил та структурно-інвестиційної політики, інформаційно-аналітичні матеріали, публікації в періодичних виданнях.

Високий ступінь обґрунтованості та достовірності результатів дослідження підтверджується використанням сукупності різноманітних загальнонаукових та прикладних методів дослідження – монографічного методу, абстрактно-логічного методу та структурно-функціонального підходу, аналізу та синтезу, методів індукції й дедукції, економіко-статистичного аналізу, методу зіставлення та ранжування об'єктів, аналізу ієрархій.

Таким чином, аналіз дисертаційної роботи дозволяє зробити висновок про достатній ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дослідження, їх відповідність встановленим вимогам та паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Наукова новизна результатів дослідження Авдєєвої О.М. полягає у поглибленні теоретичних положень і вдосконаленні методичних засад використання соціально-економічних важелів державного регулювання інноваційного розвитку освіти в Україні, а саме:

поглиблено підхід до опису класифікаційних характеристик цілей

освітнього процесу як основи цілепокладання загальнонаціональної соціально-економічної політики, орієнтованої на довгострокову перспективу, та визначено пріоритети інноватизації освіти та окреслено шляхи їх досягнення, виходячи з теоретичного обґрунтування обмежень цих шляхів (с. 23-41);

удосконалені концептуальні положення науково-освітнього проектування, які доповнено обґрунтуванням доцільності використання інноваційними освітніми технологіями, новими зв'язками в структурі цінностей та в структурі компетенцій (с. 53-66);

конкретизовано тенденції динаміки соціально-економічних показників системи освіти в Україні, який дав змогу окреслити основні проблеми розвитку системи освіти України в контексті розгортання соціальної, економічної, демографічної та культурної криз, дія яких позначається на обсягах державного фінансування та в цілому функціонуванні закладів освіти, невідповідності освітніх реформ реаліям суспільного буття та орієнтації молоді на отримання вітчизняної вищої освіти, безрезультативності застосування соціально-економічних важелів реформування освітнього середовища (с. 70-90);

розвинуто підхід до формалізації опису моделі якості освітніх послуг на основі урахування бажання і потреби відносно освітніх послуг, опису змісту освітніх послуг, оператора сприйняття, очікувань і вподобань споживача щодо змісту та рівня надання освітніх послуг, фактичних характеристик освітньої послуги; сприйняття результату обслуговування споживачем; реакції споживача на ступені відповідності між фактичним і очікуваним рівнями обслуговування; цей перелік істотно доповнює підходи, наявні в літературі, і більшою мірою дозволяє прив'язати зміст освітньої послуги із зусиллями держави по забезпеченню їх надання (с. 97-104);

поглиблено наукові засади реформування вітчизняної сфери освіти на основі систематизації світового досвіду державного регулювання інноватизації вищої освіти, зокрема, визначено, що передумовою розбудови економіки освіти в Україні мають стати ті соціально-економічні важелі її підтримки, які

довели свою дієвість в досвіді окремих країн (с. 113-125);

запропоновано систему показників результативності використання соціально-економічних важелів державного регулювання інноваційного розвитку освіти в Україні, які згруповано у матрицю показників потенціалу освітньої діяльності (с. 133-144);

дістало розвитку інформаційно-методичне забезпечення вибору соціально-економічних важелів управління інноваційним розвитком освіти на основі обґрунтування пріоритетності використання окремих з цих важелів та методів прийняття рішень щодо конкретних кількісних параметрів цих важелів (с. 145-181).

Повнота викладення основних результатів дослідження в опублікованих працях. Основні результати дисертації висвітлено в 11 наукових працях загальним обсягом 4,63 ум.-друк. арк., в тому числі особисто автору належить 4,22 ум.-друк. арк. У складі публікацій один розділ в монографії, шість статей у наукових фахових виданнях, та у виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз загальним обсягом 4,15 ум.-друк. арк. (автору належить 3,56 ум.-друк. арк.); чотири – матеріали конференцій. Основні положення дисертації, отримані нові наукові результати, висновки та пропозиції увійшли до автореферату дисертації.

Практичне значення результатів та висновків дисертації полягає у можливості використання теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій для розробки механізму моніторингу якості освіти та удосконалення соціально-економічних важелів державного регулювання інноваційного розвитку освіти як основи підвищення конкурентоспроможності економіки України. Вищевказані рекомендації використовуються у практичній діяльності ДНЗ «Донецький центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості України», м. Покровськ (довідка № 02-10/135 від 20.10.2016 р.); відділу освіти Покровської міської ради у Донецькій області (довідка 02/56-272/11 від 21.11.2016 р); Донбаської державної машинобудівної академії МОН України

при розробці Концепції стратегічного розвитку та перспективні напрями розвитку освітньої, наукової та інноваційної діяльності та планів заходів з її реалізації (довідка № 094/06-65 від 18.11.2016 р.). Положення дисертації впроваджені у навчальний процес ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» МОН України при викладанні дисципліни «Педагогіка вищої школи», «Організація і управління освітою» (довідка № 078-45/356-10/2. від 12.10.2016 р.).

Дискусійні положення та недоліки дисертаційної роботи.

Відзначаючи позитивні сторони роботи та авторський підхід до вирішення поставленої проблеми, слід звернути увагу на певні недоліки та дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації.

1. Наведені в таблиці 1.2 дані про якість системи освіти в Україні не мають одиниць виміру, тому доцільним було б додатково пояснити як вони формуються, визначити базу порівняння і прокоментувати їх динаміку (с. 19-20).

2. Автором розглянуті інноваційні державні регулятори (інструменти) інноваційних процесів (с. 29), які виходячи з поставленої автором мети – розробка науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення державного регулювання інноваційного розвитку освіти в Україні через активізацію соціально-економічних важелів реалізації державної політики у сфері освіти, повинні були набути більш детального вивчення і аналізу дієвості кожного з існуючих інструментів і економічної оцінки їх вартості.

3. В розділі 1.3. "Концептуальні положення науково-освітнього проектування" доцільним було б виділити етапи такої роботи, особливості проектування на кожному рівні навчання і визначити недоліки тих положень, які заважають впровадженню інноваційних методів освіти. Таке чітке розмежування за етапами отримання освіти дозволило б конкретизувати використання важелів державного регулювання інноваційного розвитку освіти в Україні при вдосконаленні процесу науково-освітнього проектування.

4. Не дивлячись на те, що в роботі систематизовано інформацію щодо світової практики державного регулювання інноватизації вищої освіти, та відповідно, економічних можливостей функціонування вищих навчальних закладів, доцільно було б розглянути можливості використання найкращого закордонного досвіду державного регулювання інших рівнів освіти.

5. В розділі 1.3 на стор.137 приведена формула для визначення конкурентоспроможності QПВР техніко-технологічного забезпечення для навчальних установ, однією зі складових якої є показник уречевленої енергії в освітній послугі, але не визначено зміст цього показника, його кількісне наповнення.

Разом з тим, висловлені зауваження та пропозиції в цілому не впливають на загальну позитивну оцінку виконаної дисертаційної роботи.

Відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів. Дисертаційна робота Авдєєвої О.М., що виконана на тему «Соціально-економічні важелі державного регулювання інноваційного розвитку освіти в Україні», є завершеною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності дозволяють вирішити важливе завдання стосовно обґрунтування використання цих механізмів.

Зміст дисертації «Соціально-економічні важелі державного регулювання інноваційного розвитку освіти в Україні», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, відповідає паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. Дисертація має традиційну структуру: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Матеріал дисертації та автореферату викладений у науковому стилі, у логічній послідовності. Автореферат не містить інформації, що відсутня у дисертаційній роботі. Отже, дисертація й автореферат відповідають встановленим вимогам, що пред'являються до дисертацій, які подано на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

За змістом і оформленням дисертація на тему «Соціально-економічні важелі державного регулювання інноваційного розвитку освіти в Україні» відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 13, 14 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами та доповненнями згідно Постанови від 19 серпня 2015 р. № 656), а її автор Авдєєва Ольга Миколаївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент

доцент кафедри обліку та аудиту

Донбаської державної машинобудівної академії

МОН України (м. Краматорськ) ,

кандидат економічних наук, доцент

О.В. Акімова

Підпис Акімової О.В. засвідчую:

Проректор з наукової роботи,
управління розвитком та міжнародних
зв'язків Донбаської державної
машинобудівної академії
МОН України
д-р хім. наук, професор

М.А. Турчанін